

Protocol sociaal emotionele veiligheid - DE NO BLAME METHODE

INLEIDING

Veilig pedagogisch klimaat

Om een veilig pedagogisch klimaat op onze school te versterken, werken we met de methode Leefstijl.

Binnen het onderwijs spelen sociaal-emotionele vaardigheden en normen en waarden een belangrijke rol. Met het Leefstijl-programma worden kinderen hiervan bewustgemaakt. Samen met groepsgenoten doen ze activiteiten en opdrachten die het besef van 'goed omgaan met elkaar' versterken. Het bevorderen van positieve groepsrelaties speelt in de Leefstijl-lessen een grote rol. Niet alleen het individu wordt sterker, maar ook de groep. Door de leefstijllessen krijgen de kinderen zelfvertrouwen en kunnen ze doordachte beslissingen nemen. Ze leren luisteren, gevoelens te uiten en rekening te houden met anderen. Leefstijl is een methode die niet alleen de emotionele intelligentie stimuleert, maar ook het leren zelf. Kinderen zitten immers beter in hun vel waardoor ze beter en makkelijker leren. Leefstijl staat in zowel de kleuter-, midden- als bovenbouw wekelijks op het lesprogramma. Leefstijl bestaat uit zes thema's die jaarlijks op een ander niveau terugkomen.

Onveilige situatie

Toch kan het voorkomen dat een kind zich al langer ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend of agressief gedrag, wordt geplaagd of buitengesloten van de sociale groep (school, klas, etc.). Dan spreken we van pesten.

Pesten is een vorm van een conflict. Het woord conflict heeft voor veel mensen een ernstige of heftige gevoelsbetekenis. Toch zijn conflicten in menselijke relaties vaak onvermijdelijk. Binnen school nemen we deze conflicten dan ook zeer serieus. Binnen Leefstijl krijgen de kinderen handreikingen om met dit soort situaties om te gaan. In sommige gevallen is er meer nodig om de sociaal emotionele veiligheid te herstellen. Leefstijl werkt in deze situaties met de No-Blame methode. De No-Blame methode is een aanpak om pesten te laten ophouden. Er wordt vanuit gegaan dat de gehele groep verantwoordelijk is en dus ook betrokken moet worden om het pesten te stoppen. De methode werkt vanuit een niet straffend model en is toch (of misschien daarom) zeer effectief.

Sommige onderzoeken in Engeland noemen succespercentages van 90%. Door de No-Blame methode kan op een effectieve manier ingegrepen worden bij pestgedrag onder scholieren, in de klas, rondom de school en onderweg van en naar school.

NoBlame
Nederland

FILOSOFIE VAN DE NO-BLAME METHODE

Scholen hebben, net als ouders een zorgplicht ten opzichte van de leerlingen. Die zorgplicht omvat ons inziens ook de verantwoordelijkheid om het aantal pestincidenten te verminderen, onder andere door er op een veilige en effectieve manier op te reageren. Veiligheid is een belangrijke randvoorwaarde voor kinderen om zich goed te kunnen ontwikkelen.

Een schoolsysteem zou eigenlijk zo ingericht moeten zijn dat het alle kinderen en teamleden steunt. Op die manier wordt een situatie vermeden waarin kinderen en/of stafleden aan zichzelf zijn overgeleverd met betrekking tot het oplossen van (pest)problemen.

Hieruit volgt dat een paar belangrijke attitudes geïntegreerd moeten zijn om problemen aan te kunnen pakken. Toegespitst op het pestprobleem gaat dat om:

- Een sfeer kunnen creëren waarin pesten door het complete team eenduidig als ongewenst gedrag wordt aangemerkt.
- Het belang onderkennen dat er voor zowel slachtoffer als dader hulp geboden moet worden.
- Willen onderschrijven dat ook toeschouwers en “mede-weters” een rol in het proces vervullen.
- Begripvol kunnen luisteren, daar de tijd voor kunnen nemen en open staan voor ideeën van de kinderen.
- Steunend en hulpvaardig kunnen zijn. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat je zorgt dat de kinderen merken dat je hun medestander bent, laat ze niet in de kou staan en help de groep goede oplossingen te vinden.

Een van de gevolgen van het toepassen van de No-Blame methode is dat kinderen (en leerkrachten) leren om samen conflicten op te lossen door verantwoordelijkheid voor elkaar te aanvaarden. Bij deze methode wordt dat niet expliciet gemaakt of als een moraliteit ingehamerd, we volstaan met het laten ervaren van deze houding.

DE METHODE

De NoBlame methode is een stappenplan.

Wat dit stappenplan bijzonder maakt, is dat het erin voorziet dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat het kinderen (en volwassenen) leert om op een andere manier om te gaan met conflicten. Bij deze methode is de manier waarop een en ander gebeurt essentieel. Wat voorop staat is de filosofie dat het uiteindelijk niet helpt om te (dreigen met) straffen en dat het probleem samen opgelost dient te worden.

De leerkracht hanteert het stappenplan om tot een bevredigende oplossing te komen. Kort weergegeven behelst het stappenplan dat het gepeste kind wordt bevraagd naar zijn/haar ervaringen. Vervolgens worden pesters en omstanders bij elkaar geroepen en wordt er gezocht naar een oplossing. Later vindt er een evaluatie plaats.

STAPPENPLAN

STAP 1: gesprek met het kind dat zich niet veilig voelt, dat wordt gepest

Moedig het kind aan om te vertellen hoe hij zich voelt. Het is dus niet de bedoeling om feitelijk bewijsmateriaal te verzamelen over de gebeurtenissen.

Het is belangrijk dat het kind het proces begrijpt en zijn toestemming geeft. Soms leeft de angst dat het nog erger zal worden, maar als het niet bestraffende aspect volledig duidelijk is, voelt het kind zich meestal veilig en opgelucht dat er iets gedaan wordt.

Het kind praat alleen met de leerkracht zonder dat de andere kinderen erbij zijn.

STAP 2: bijeenkomst met de betrokken leerlingen

De leerkracht regelt een bijeenkomst met een groepje van leerlingen die betrokken zijn bij het pesten en die door het slachtoffer zijn voorgesteld. Deze betrokken leerlingen zijn zeker niet allemaal pesters! De leerkracht zorgt ervoor zijn eigen oordeel te laten meespelen bij de groepsamenstelling, zodat behulpzame en betrouwbare leerlingen erbij zijn. Het doel is de kracht van de groepsleden te gebruiken om het best mogelijke resultaat te krijgen.

STAP 3: leg het probleem uit

De leerkracht begint met aan de groep te vertellen dat hij een probleem heeft. Hij is bezorgd over een kind die het erg moeilijk heeft op dat moment. De leerkracht vertelt het verhaal van het negatieve gevoel van het slachtoffer en gebruikt de tekst of tekening die het slachtoffer eventueel maakte om de pijn te benadrukken. Hij praat op geen enkel moment over de details van de gebeurtenissen en beschuldigt niemand.

STAP 4: deel de verantwoordelijkheid

Als het verhaal rond is, zou het kunnen dat de luisteraars er teneergeslagen of ongemakkelijk uitzien en dat ze onzeker zijn over de reden van de bijeenkomst. Sommigen kunnen ongerust zijn over mogelijke straffen. De leerkracht verandert de stemming door uitdrukkelijk te stellen dat :

- niemand in de problemen zit of zal gestraft worden
- er gedeelde verantwoordelijkheid is om de leerling te helpen zich gelukkig en veilig te voelen
- de groep is bijeen geroepen om het probleem te helpen oplossen

STAP 5 : vraag naar de ideeën van elk groepslid

De leden van de groep zijn meestal oprecht geraakt door het verhaal en opgelucht dat zij niet in de problemen zitten. Ze willen niet dat het gedrag voortduurt. Elk lid van de groep wordt aangemoedigd om een manier voor te stellen waarop het slachtoffer kan worden geholpen om zich gelukkiger te voelen. Deze ideeën moeten worden genoteerd in de intentionele "ik-taal" en komen van de groepsleden zelf. Ze worden niet door de leerkracht opgelegd.

STAP 6 : laat het aan de kinderen over

De leerkracht beëindigt de bijeenkomst en legt de verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen bij de groep. Er wordt geen schriftelijk verslag gemaakt, het is een kwestie van vertrouwen. De leerkracht dankt hen en drukt zijn vertrouwen uit in een positieve afloop. Er wordt afgesproken dat de leerkracht elk lid van de groep afzonderlijk zal spreken om te horen hoe alles loopt.

STAP 7 : spreek de kinderen opnieuw

Ongeveer een week later spreekt de leerkracht met elk groepslid en met het slachtoffer over de stand van zaken. Deze gesprekken zijn met elk groepslid afzonderlijk, zodat elk van hen kan vertellen over zijn bijdrage zonder een competitieve sfeer te creëren. Het speelt geen rol of iedereen zijn voornemen heeft uitgevoerd, belangrijk is dat de pesterijen gestopt zijn. Het is niet nodig dat het slachtoffer de meest populaire leerling van de school is geworden, zolang hij zich maar veilig en gelukkig voelt

STAP 8 : neem contact op met de ouders van de betrokken kinderen

Geef de ouders de ruimte om hun verhaal over hun kind te doen. Vertel de betrokken ouders de bovenstaande stappen. Vraag de ouders om altijd contact met school op te nemen als ze vragen hebben of signalen bij hun kind opvangen die om ondersteuning vragen. Geef de ouders het gevoel dat je hen begrijpt.